

Májové pobožnosti

Jako každý rok budou se i letos v měsíci květnu konat oblíbené májové pobožnosti, a to každou neděli od 18.00 hod. ve farním kostele a ve středu po mši sv. v městském kostele.

Výlet s Českou křesťanskou akademií

V neděli 8. května máme možnost vypravit se „Z Rožmitála až na konec světa u lesa“.

Akci pořádá ČKA. Sraz je ve 13.00 hod. u kostela ve Starém Rožmitále. Jednotlivá zastavení:

1. Jakub Jan Ryba - skladatel, učitel (varhany, hřbitov, mohyla Voltuš)
2. Pomník Fr. Hajnka, který tragicky zahynul ve vichřici v r. 1935
3. Odboj za II. světové války na Třemšínsku (tragické události v říjnu 1944 - hájovna Na Dědku)
4. Společný závěrečný piknik Na Dědku

Pan Zdeněk Váhal zajistil výklad o těchto výjimečných místech.

Výlet možno absolvovat na kole nebo autem.

Kontaktní telefony pro zájemce: Z. Váhal 728 476 036, J. Brotánková 603 223 851

Farní zájezd

V sobotu 11. června pořádáme farní poutní zájezd na českomoravské pomezí s tímto programem:

Poutní místo Křemešník u Pelhřimova, zde bude i mše sv., návštěva léčivé studánky

Historické město Telč, návštěva zdejšího zámku

Unikátní památka - Klášter u Nové Bystřice, prohlídka s návštěvou katakomb a příp. jiné

Cestou bude samozřejmě hodinka na posezení a občerstvení.

Výkladem doprovodí P. Ivo Prokop, který vás srdečně zve do míst jemu dobře známých.

Cena jízdného 260,- Kč, děti 100,- Kč. Přihlášky a výběr peněz jako obvykle u paní Liškové, pokud možno co nejdříve, nejspíše však do 22. května.

Úmysly mší svatých od 25. dubna do 8. května 2005

R - farní kostel Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále

M - městský kostel sv. Jana Nepomuckého na náměstí

V - kaple sv. Anny ve Voltuši

Ranní mše sv.

Večerní mše sv.

R: Ne 8.30 hod.

M: Út - So 18.00 hod.

V: Pá 17.00 hod.

Po 25.4.	mše sv. není	Po 2.5.	mše sv. není
Út 26.4. M	Za Josefa Šlajse a Ignáce Solčány	Út 3.5. M	Za Annu Liškovou a rod Nesvedů
St 27.4. M	Za ř Marii Petraňovou a rodiče Stehlíkovy	St 4.5. M	Za Marii a Františka Stupkovy
Čt 28.4. M	Za Vladimíra Staňka, dva bratry a rodiče	Čt 5.5. M	Za ř Františka Dvořáka, Boženu Dvořákovou a oboje rodiče
Pá 29.4. V M	Za ř dceru Marii Bartůňkovou a celý rod Za rod Trachů, Temlů, Procházků a Holubů, za d. v o. a za B. požehnání k narozeninám paní Trachové (87)	Pá 6.5. V M	Na dobrý úmysl Za rodinu Holanovu
So 30.4. M	Za Jana Zíba a celý rod, Josefa Trčku a celý rod	So 7.5. M od 17.00	Za Marii Hochmutovou, rodiče Hochmutovy a jejich děti
Ne 1.5. R	Za farnosti	Ne 8.5. R	Za ř Václava Jeníčka, manželku a děti

Pro vnitřní potřebu vydává Římskokatolická farnost Starý Rožmitál, Rybova 1, 262 42 Rožmitál pod Třemšínem
☎ 318 665 182 Uzávěrka příštího čísla je ve středu 4.5. 2005.

FARNÍ ZPRAVODAJ

Římskokatolické farnosti Starý Rožmitál

Číslo 8 Ročník II

24. dubna 2005

Habemus papam - Máme papeže

Tuto starobylou formuli pronesl krátce před sedmou hodinou večerní v úterý 19. dubna 2005 kardinál první jáhen Jorge Medina Estevez a církev od této chvíle zná 264. nástupce sv. Petra. Po neobyčejně krátkém konkláve se kardinálové shodli na jménu Josepha Ratzingera, muže, jenž byl často zmiňován mezi nejpravděpodobnějšími kandidáty, ale zrovna tak mu mnoho znalců nedávalo žádnou šanci. Podívejme se na bohatý život tohoto nového pontifika.

Narodil se v městečku Marktl am Inn v pasovské diecézi v Bavorsku. Dnem jeho narození byla Bílá sobota 16. dubna 1927. Tentyž den byl v místním kostele pokřtěn. Jeho otec byl venkovským četníkem. Rodina nesouhlasila s nástupem nacistů a tak byl otec za trest často překládán z místa na místo. V letech před druhou světovou válkou probíhalo v Německu silné pronásledování katolíků, neboť nový režim je považoval za své velké odpůrce.

V roce 1939 vstoupil dvanáctiletý Joseph do malého semináře, kde studoval na gymnáziu a připravoval se na budoucí kněžské povolání. Jako všichni němečtí chlapci musel vstoupit do mládežnické organizace Hitlerjugend, ačkoliv se to jemu ani rodičům vůbec nelíbilo. Členství ovšem bylo pro všechny mladé muže povinné. Na podzim roku 1944, tedy v 17 letech, byl povolán do armády jako pomocník u protiletadlového dělostřelectva. Sloužil v Maďarsku a měl pochopitelně nesmyslného válčení za Vůdce plné zuby. Na konci dubna 1945 tedy rozumně utekl a vrátil se domů. Ačkoliv už svlékl uniformu, Američané jej doma brzy zajali, a tak získal nepříjemné zkušenosti válečného zajatce. Ovšem už v létě jej okupační úřady propustily a tak mohl konečně pokračovat v cestě za kněžstvím.

Studoval filosofii a teologii na universitě v Mnichově a ve Freisingu. Na kněze byl vysvěcen 29. června 1951 v Mnichově. Knězem se stal i jeho bratr.

Nadaný mladý duchovní pokračoval doktorátem v roce 1953. O čtyři roky později už se habilitoval jako docent. Postupně přednášel teologii na vysokých školách ve Freisingu, v Bonnu, Münsteru, Tübingenu a Regensburgu, kde se stal roku 1969 profesorem dogmatiky (nauka o křesťanské víře). V době II. Vatikánského koncilu se účastnil jednání jako teologický poradce německého metropolitního kardinála Fringse a podle většiny účastníků velice ovlivnil koncilní dokumenty. Nebál se nových myšlenek a dokázal je také dobře obhájit a vysvětlit. Publikoval mnoho odborných spisů, v nichž se snažil ukázat lépe nauku církve v dnešním světě. Byl už tehdy považován za jednoho z největších teologů církve. Mimochodem, hovoří deseti jazyky.

Vysokoškolská dráha profesora Ratzingera skončila 24. března 1977, kdy jej papež Pavel VI. jmenoval arcibiskupem mnichovsko-freisingským. Biskupské svěcení přijal 28. května a ještě téhož roku byl 27. června jmenován i kardinálem knězem s titulem kostela S. Maria Consolatrice al Tiburtino. Jako čerstvý kardinál se účastnil volby Jana Pavla I. i Jana Pavla II. Papež Jan Pavel II. se s ním velice spřátelil a 25. listopadu 1981 jej jmenoval prefektem vatikánské kongregace pro nauku víry. Jejím úkolem je předkládat autentické Kristovo učení a upozorňovat na různé teologické přešlapy, které by mohly vést mimo církev. Z titulu své funkce se stal též předsedou Papežské biblické komise a Mezinárodní teologické komise. Často se říkalo, že je vlastně v církvi jakýmsi mužem číslo dvě, hned po papeži. Novináři jej přezdívali „Kladivo Boží“ nebo „Pancéřový kardinál“.

5. dubna 1993 byl povýšen na kardinála biskupa s titulární diecézí Velletri - Segni. 30. listopadu 2002 jej pak papež Jan Pavel II. jmenoval děkanem kardinálského sboru (tedy jakýmsi čestným předsedou kardinálů). Několikrát už nabízel papeži svou demisi, chystal se odejít do důchodu a psát paměti, ale jeho kolegové kardinálové rozhodli jinak. Vědce na papežském trůně čeká největší úkol života - vést církev v moderní době, jejíž světla i stíny na vlastní kůži poznal. Je to první německý papež po Viktoru II. (1055 - 57) či Štěpánu X. (1057-58), na něhož si ovšem dělají nárok i Francouzi (pocházel z Lotrinska). V tisku často zmiňovaný Hadrián VI. (1522 - 23) nebyl Němec, ale Belgičan.

Jméno Benedikt XVI. nepřijal jen na paměť svého předchůdce Benedikta XV. (1914 - 1922), mírumilovného papeže, který se nesmírně snažil o usmíření kolektivního šílenství I. světové války a dokázal s laskavou velkorysostí urovnat i nepřítelství Francie vůči církvi, či vnitrocírkevní spory s modernistickými bludaři, ale i Prospera Lambertiniho, který pod jménem Benedikt XIV. (1740-58) řídil církev v obtížných dobách osvětenství. Byl to jeden z nejvdělanějších mužů své doby, uznávaný vědec, který dokázal překročit hranice církve. Přátelili se s ním a respektovali jej i největší odpůrci katolicismu, dopisoval si s ním dokonce i Voltaire. Především však papežovo jméno odkazuje na jiného Benedikta. Nikoliv na papeže, ale na zakladatele nejstaršího mnišského řádu benediktinů - Benedikta z Nursie (kolem 480 - 547). Ten ve zmatcích stěhování národů po pádu Římské říše dokázal udělat z klášterů oázy klidu, míru a civilizace. Uchoval nám antickou kulturu, převzal z ní to dobré a propojil to s křesťanstvím. Dal církvi heslo: „Ora et labora - Modli se a pracuj“ a také: „Ničemu ať se nedává přednost před službou Bohu“. To bude určitě i zásada, kterou se řídí náš nový Svatý otec.

P. Ivo Prokop

Josef Arnošt o následujícím dění píše: „Vilém nebyl bez schopností a zajímavých vlastností, ale oddal se zcela nespoutaným vášním. Odstoupil jsem mu se sklíčeností plnou předtuch právo konat povinnost, k jejímuž plnění jsem se sám nemohl odhodlat. Nicméně celé břímné starosti spočívalo stejně na mně. V nesnážích nevěděl nikdo kromě mne dát radu nebo pomoc. Vilém se plně oddal bezstarostnému a pohodlnému životu, do něhož ho postavil nezasloužený úřad, o jehož povinnosti se pramálo staral. Vyučování a službu na faře převážně obstarával provizor, p. Anton Štědrý, přijatý za velmi výhodných podmínek, ostatní domácí starosti zůstaly na matce. Jedinou Vilémovou starostí bylo co nejjednodušší utratit příjmy školy a kde nestačily, opatřit si peníze úvěrem nebo proměnit nejpotřebnější artikly z hospodářství v peníze; tak protloukl půl roku, než se rozhodl poslouchat v Praze kurs předepsaný pro učitele. Konečně přišel. Dobrák strýc mu nabídl zdarma stravu a byt u sebe, aby ulehčil živobytí ostatním sourozencům. Vilém toho nerad použil. Dal si zase poslat značnou částku peněz z domova, nenavštěvoval žádná kolegia, prohrál celé noci, prodal čtené kusy oděvu, zůstal všechno dlužen a vrátil se do Rožmitála, aniž získal předepsanou aprobaci. S ohledem na zasloužilost otcovu a na nešťastnou rodinu i v naději, že si konečně nezbytné vysvědčení opatří, ponechal ho krajský úřad v Rožmitále provizorně spravovat školu daleko přes zákonnou lhůtu. Na druhé straně se však nezdálo, že by Vilém vážně pomýšlel ucházet se o školu, naopak se dalo očekávat, že opustí rodinu zrovna tak lehkomyšlně, jak se k její ochraně nabídl - po jejím úplném zruinování, před kterým stála.“

Josef Arnošt prožíval další tísnivé chvíle, Prahu sice opustit nemusel, vyhlídky na budoucí kariéru byly stále reálné, ale starost o osud rodiny, kterou v Rožmitále ruinovala „vlastní krev“, jej vrhala do stavů blízkých zoufalství. To, co očekával, se totiž nakonec stalo. Po divokých třech letech se Vilém rozhodl opustit učitelský stav, k němuž jej stejně jako bratra nic nepoutalo. S plánem hodit všechnu starost o školu a odpovědnost za ni na matku, kterou chtěl i nadále finančně využívat, rozhodl se pokračovat ve studiích v Praze. K tomu ovšem potřeboval povolení od arcibiskupa, patrona školy. Neváhal tedy sepsat prosebný dopis, s nímž přišla ztrápená Anna Rybová do Prahy. Bezohledné bratrovo chování Josefa Arnošta nanejvýš rozčililo. A tak se ocitl podruhé v naprosto totožné situaci. Opět před ním stál úkol postarat se o rodinu a ještě k tomu napravit vše, co způsobil jeho povedený bratr. I přes všechno to zlé, však měl o něj stále starost, vždyť byli bratry a jeho osud mu nebyl lhostejný. Správa školy prostřednictvím vdovy po zemřelém učiteli, však naprosto odporovala zemským zákonům. Tudy tedy cesta nevedla. A tak po všech utrpeních, kterými si museli projít, právě zde nadešla chvíle pro „zážrak“.

Ivana Hoyerová

(Pokračování příště)

Zprávy a oznámení

Mše sv. v domově důchodců

Mše svatá v rožmitálském domově důchodců bude sloužena ve čtvrtek 5. května (Nanebevstoupení Páně) jako obvykle od 15.00 hod.

Setkání farní rady

Jak už bylo oznámeno v kostele, koná se schůze farní rady ve středu 27. dubna od 19.30 na faře. Všichni členové naší nové farní rady jsou srdečně zváni.

Beseda s panem biskupem Malým a přesun konání bohoslužeb 7. května

Česká křesťanská akademie pozvala na besedu zajímavého hosta, pražského pomocného biskupa Mons. Václava Malého. Tématem bude obnova farností. Setkání začne od 18.00 hod. v Modrém salonku Brdského památníku na Náměstí. V souvislosti s výše uvedenou přednáškou Mons. Malého bude v sobotu 7. května sloužena večerní mše sv. v městském kostele už od 17.00 hod.

Z historie 11. část - Po Rybově smrti (1.)

Jakub Jan Ryba je nejen pro naše město, ale i farnost, osobností velice významnou. Nebude snad proto na škodu odbočit nyní v našem vyprávění od historických událostí týkajících se kostela k osudům Rybovy rodiny, které je třeba přeci jen poněkud rozvést.

12. dubna 1815, tedy 6 dní po smrti (na poměry tedy nezvykle dlouho, což je vysvětleno jeho třídním hledáním), bylo Rybovo tělo uloženo do hrobu na bývalém morovém hřbitově. Blížší informace však o této události nemáme. Nevíme ani, kolik lidí jej na jeho poslední cestě vyprovázelo. Jistě to byli ti nejbližší z nejbližších, jeho rodina, přátelé. Dle tehdejších zvyků i zákonů se v případě sebevraždy nemohl konat řádný křesťanský pohřeb s uložení do posvěcené půdy hřbitova. Rybovo tělo bylo pohřbeno na bývalém morovém hřbitově, místě zapomenutém a nedůstojném. S člověkem, který celý život prožil v hudbě a s hudbou, se loučili v tichosti.

Jeho rodina se ocitla v zoufalé situaci. Odešel manžel, otec a v neposlední řadě i jediný živitel rodiny. Nejstarší syn Josef Arnošt (tehdy dvacetiletý) byl na studiích v Praze a domů se vrátil zřejmě až po pohřbu. Kromě druhého syna Viléma (18 let) a třetího Václava (15 let), kteří také studovali, tu byly ještě tři nezaopatřené dcery Filipina (12 let), Marie (10 let), Klementína (7 let) a nejmladší ani ne pětiletý syn Jakub. Rybova žena Anna (46 let) naposledy porodila před dvěma roky dceru Annu, bohužel však již mrtvou. I po třinácti porodech ještě silný organismus ovládala pevná vůle a odevzdání se zcela roli matky a také vůli Boží. Musela však žít dál bez milovaného člověka, který ji svou smrtí připravil tak těžkou životní zkoušku. Žila svými dětmi i odkazu svého muže ještě 8 let.

Snad nebude od věci uzavřít vyprávění o Rybově životě charakteristikou jeho povahy, kterou po zmínce o otcově smrti podává ve svém deníku syn Josef Arnošt, když o otci s odstupem doby píše: *„Tak skončil můj otec v 49. roce vesměs činné a zbožné žití. S jakou horlivostí a s jakým úspěchem spravoval po více než 27 let rožmitálskou školu, o tom svědčí premium, které mu přiznala c.k. školní správa v roce 1795, a mnoho pochvalných dekretů, které nyní mám já, svědčí o lásce a vděčnosti rožmitálských občanů, pro něž se stal svým vyučováním, příkladným životem a dobročinností nezapomenutelný. S jakými překážkami musel zápasit, dokazuje žurnál rožmitálské školy. Jeho nejlepší skladby jsou ve vlastnictví města Plzně, a proto známy jen málo nebo vůbec ne. Žil nakonec v největším ústraní, hudba, procházka v přírodě, zábavy s dětmi byly jeho jediným odpočinkem. Měl živou a ohnivou povahu, miloval veselí, zvláště v mládí, ale i v posledních letech života. Byl štědrý až do marnotratnosti, jeho živost však byla mocně držena na uzdě jeho skoro panenskou stydlivostí, jeho vysokými ideály o poslání a důstojnosti jeho úřadu, pravou zbožností a živým jemným smyslem pro domácí štěstí. Moji rodiče žili ve vzorném manželství. Nelze přehlédnout otcovu největší dobrosrdečnost v jednání a ve všem počínání: byl by rád vyhověl všem, seč jen byl, pokud mu nějaká povinnost nevyznačila jinou cestu. Jeho chování bylo nenucené, zpravidla poněkud vážné, ale nesmírně srdečné, byl-li s přáteli. Jeho žerty byly vždy slušné a nejdobráctější na světě, jeho hana sice často kvapná, ale nikdy posměšná. Nikdy jsem neslyšel z jeho úst studený posměch, toho nebyl schopen. Vůči představeným zachovával právě takovou úctu, jakou mu ukládalo jeho postavení, ale zároveň uplatňoval nárok na důstojné, jeho stavu (a vzdělání) přiměřené jednání. Byl zapřísáhlým nepřítelem servilnosti, která byla, bohužel, mezi jeho kolegy na venkově velmi obecná. Protože ho leckterý venkovský duchovní nebo panský úředník neshledával ani zábavným ani dostatečně pokorným, ale naopak velmi pečlivým a v plnění povinností neúprosným, byl některými z nich pokládán za pyšného a jednali s ním s určitým ostychem, neboť dovedl v kontroverzním případě prosazovat své právo na vyšších místech a také skutečně v takových případech našel vždy na krajském úřadě i na vysokém zemském místě ochranu proti svévoli úředníků. Obvyčejný člověk neměl příčinu naříkat si na jeho pýchu, otec byl ke každému laskavý, ochotný a zvláště si všímal dětí a starých lidí, se kterými jednal ne bez jisté úcty. Povinnosti svého stavu konal otec nadšeně a znal důkladně nejlepší díla o umění výchovy a výuky. Z řečí byl nejzběhlejší v češtině, v němčině a v latině, v nichž se mohl nejplynuleji a nejsprávněji vyjadřovat, ale znal i francouzštinu, italštinu a řečtinu. Vedle bible, jejíž důvěrnou znalostí zahanboval leckterého duchovního, byl jeho oblíbenou četbou Seneca, Horác, Garve a částečně i Rousseau. Byl velmi zbožný, ale nenáviděl pokrytectví. Ve svém dětství jsem si*

představoval Ježíše asi jako svého otce a farizeje jako rožmitálského faráře a jeho kaplany. Otec byl nesmírně výkonný; to dokazuje kromě jeho uznávaných zásluh jako školského pracovníka jeho všeobecné vzdělání a velké množství hudebních skladeb, jejichž seznam lze nalézt v Dlabáčově Künstlerlexikon Böhmen, který však by se dal rozmnožit o mnohé dodatky. Jeho vytištěné spisy jsou věnovány částečně zbožnosti, částečně školní mládeži. Nejoblíbenější se staly Pohřební písně, které se zpívají podle potřeby při pohřbech v četných českých obcích v melodiích, které k nim otec také složil. Vztahují se k nejdůležitějším příležitostem společenského života, jejich účelem je útěcha a slitování. Po jeho smrti vyšlo jeho česky psané Uvedení do hudebního života, v rukopise ještě ležící obsáhlý Lexikon hudebního umění, rovněž v češtině.“

V těchto upřímných slovech je jistě mnoho subjektivního, poznamenaného také tím, že Josef Arnošt odešel z domu již v jedenácti letech a domů se vracel jen zřídka. Poslední roky otcova života nežil v jeho blízkosti, ač s ním byl spojen prostřednictvím korespondence, přesto nemohl dostatečně zachytit změny v otcově chování a v chování jeho okolí vůči němu. Nemusíme ho však podezírat z jakéhokoliv přimýšlení, neboť toho neměl zapotřebí. Musel žít a stále žil s vědomím, že si nejbližší člověk, kterého měl, vzal život, když on nebyl v jeho blízkosti, a v těch nejstrašnějších okamžicích nemohl být nápomocen ani své matce a sourozencům, kteří vše museli statečně nést ve svých srdcích.

A tak je právě tady na místě zmínit se právě o Josefu Arnoštovi. Abychom mohli pochopit jeho situaci po otcově smrti, musíme se alespoň ve stručnosti seznámit s jeho dosavadním životem.

Rybův třetí narozený syn, po smrti prvních dvou synů nakonec nejstarší Rybův potomek - Josef Jakub Jan Arnošt (*21.3.1795) žil od 11 let v Praze. 11.10.1806 byl poslán do Týnského hlavní školy a v následujícím roce začal studovat staroměstské gymnázium. Zde také užíval jeho touha studovat filosofii, k níž lásku nepochybně zdědil po svém otci. Zajímala jej však také matematika. V posledním roce filosofie byl také žákem prof. Bernarda Bolzana (profesor náboženské vědy) a ač s ním někdy nesouhlasil, přesto o něm napsal: *„On byl jedním z nejctihodnějších mužů, s nímž jsem se v životě setkal.“* V r. 1812 se měl zcela svobodně rozhodnout, co dál, jaké povolání si zvolit. Zamýšlel věnovat se lesnictví, stejně jej lákala i medicína. Pod dojmem vysoké úrovně rakouských učilišť začínal však budovat plán odejít do Vídně. A s tím vším se svěčil otci. Ryba byl v tomto ohledu velice pokrokový, nic svému milovanému synovi nenutil, jen mu přispíval moudrými radami. Zrazoval jej však od lesnictví, doporučoval volit mezi teologií, právy a medicínou a mezi nimi zvlášť doporučoval stav duchovní, leč Josef se tehdy zamiloval a přestože k důvěrnějšímu vztahu nedošlo, *„byla nad teologii provždy zlomena hůl“*. Když otce seznámil s možností vystěhovat se, reagoval následovně: *„Na to mi otec ukázal na moji chudobu, na nebezpečí tohoto podniku a posoudil chyby a nedostatky zahraničních universit s věcností a moudrostí, kterou dnes obdivuji; tehdy jsem se však sám pokládal za moudrého a připisoval jsem odlišné otcovo mínění omezenému názoru a úzkoprsé lásce ke mně.“* Tehdy by vlast opustil i proti vůli rodičů, jak píše: *„kdyby mi v tom nebyla zabránila stejně tak neočekávaná jako žalostná smrt mého drahého otce.“*

Josef Arnošt nemohl jinak, než jak napsal: *„Při nejhlubší lítosti nad smrtí takového otce jsem se cítil podivuhodně povznesen a posílen povinností ke své rodině, která ve své bezmoci čekala jedině ode mne útěchu, radu a pomoc. S mým plánem na vystěhování byl přirozeně konec. Očekávalo se, že se budu ucházet o rožmitálskou školu. Skutečně nebylo žádné jiné východisko, které by odvrátilo nastávající bídu mé matky a sourozenců.“* A i přesto to bylo tak těžké. To všechno opustit, vzdát a *„zrevivět jako vesnický učitel.“* Jaká paralela s osudem otcovým. I on opustil Prahu kvůli svému otci, tenkrát však kvůli jeho přání, aby se stal učitelem. Teď musí syn chtít nechtě kvůli náhlé smrti otce radikálně změnit své plány, zabít v sobě veškeré své touhy a obětovat se. Nechtěl být učitelem, odmítal se s tím smířit, ale zároveň jej tísnila vidina bídné budoucnosti rodiny, zachová-li se jinak. Zatímco v případě jeho otce se žádný „záznak“ nekonal a on již nikdy neuskutečnil to, co původně zamýšlel, v případě syna, snad aby se již historie neopakovala, vše dopadlo, ovšem s jistými oklikami, nakonec jinak: *„Z tohoto tísnivého stavu mne vysvobodil bratr Vilém, který se dobrovolně rozhodl věnovat se škole a opuštěné rodině.“* A tak se vše zdálo nakonec vyřešeno. Žel, klamně zdání! Není syn jako syn, a tak tragédie otcovy smrti ještě neměla být pro rodinu tou poslední ranou.